

Fréttabréf

Rannsóknastofu í kvennafræðum

við Háskóla Íslands

1. tölublað, 3. árgangur

janúar 1994

Aðsókn að rabbi um rannsóknir og kvennafræði hefur verið einstaklega góð og þjónarrabbið orðið sem almenn kynning á kvennarannsóknnum. Auk rabbfundanna hefur Rannsóknastofa í kvennafræðum nokkrum sinnum staðið fyrir lokuðum umræðufundum um ákveðin verkefni. Þeir hafa komið þannig til að fræðimenn á sviði kvennafræða hafa farið þess á leit við stofuna að hún kallaði saman 10-15 manna hóp sérfræðinga, og annarra

áhugasamra þátttakenda, þar sem viðkomandi ræðir verkefni það sem hún er að vinna að þá stundina, hugmyndir sínar og vandamál, og fær umræður og gagnrýni frá hópnum. Finnst okkur þetta ágæt viðbót við rabbfundina. Þeir sem hafa áhuga á að halda slíkan umræðufund, og ræða um verkefni sín, eru hvattir til að hafa samband við stofuna í síma 69 45 95 (í janúar og febrúar í síma 69 49 78 hjá Kristínu Björnsdóttur).

Stjórn stofunnar skipa: Guðný Guðbjörnsdóttir dósent í uppeldisfræði, Guðrún M. Ólafsdóttir dósent í landafræði, Helga Kress prófessor í almennri bókmenntafræði, Kirstín Flygenring hagfræðingur í viðskipta- og hagfræðideild, Kristín Björnsdóttir lektor í hjúkrunarfræði og Sigríður Th. Erlendsdóttir stundakennari í sagnfræði. Rekstur stofunnar annast Þórunn Sigurðardóttir bókmenntafræðingur.

Útgefandi: Rannsóknastofa í kvennafræðum við Háskóla Íslands

Umsjón: Þórunn Sigurðardóttir

NORA — Nordic Journal of Women's Studies

Annað tölublað Nóru kom út í haust er leið. Í því eru eftirtaldar greinar:

Vibeke Pedersen, „Soup, pin-up and burlesque: commercialization and femininity in Danish Television.“

Kari Vik Kleven, „Girl culture as a chastity belt.“

Annick Prieur and Arnhild Taksdal, „Clients of prostitutes: sick deviants or ordinary men? A discussion of the male role concept and cultural changes in masculinity.“

Kirsi Saarikangas, „Home: a realm of woman? Sexual differences in the type-planned houses of the 1940s in Finland.“

Jytte Larsen and Helena Wedborn, „Nordic women's documentation centres.“

Ennfremur eru nokkrir ritdómar í tímaritinu, m.a. ritdómur eftir sr. Hönnu Maríu Pétursdóttur um Kari Elisabeth Børresen, ed., *Image of God and Gender Models in Judaeo-Christian Tradition*.

Áskrift skal stíla á NORA, Scandinavian University Press, P.O. Box 2959 Tøyen, N-0608, Norge. Áskriftargjald er 160 norskar krónur á ári.

Við viljum hvetja íslenska fræðimenn til að senda greinar til birtingar í NÓRU. NORA, Centre for Women's Research, University of Oslo, P.O. Box 1040 Blindern, 0315 Oslo, Norge,

Meningarsjóður

Rannsóknastofa í kvennafræðum sótti um styrk til Menningarsjóðs til að gefa út ritgerðasafn það sem hefur verið í undirbúningi undanfarna mánuði á vegum stofunnar. Því miður var umsókninni hafnað og voru það

miklu vonbrigði. Munum við halda áfram að sækja um útgáfustyrki til Menningarsjóðs þar sem útgáfur stofunnar munu fyllilega standa undir þeim kröfum sem gerðar eru til menningarlegra ritverka.

Margir tóku við sér eftir útgáfu síðasta fréttabréfs og sendu greiðslu fyrir áskrift til stofunnar. Ennþá eiga þó nokkrir eftir að greiða fyrir áskriftina sem er 500 krónur fyrir háskólaárið. Við munum senda öllum sem eru á póstlista okkar fréttabréfið í þetta sinn en síðan líta svo á að þeir sem ekki greiða fyrir áskriftina hafi ekki áhuga á því að fá fréttabréf stofunnar.

Fréttir af ráðstefnum

Sjöunda þverfaglega norræna kvenna-sögumálfstofan (seminarið) um miðaldarannsóknir var haldið í Dragsholm slot á Sjálandi 24.-27. september 1993, og var viðfangsefnið að þessu sinni **Kvinder i kirken**.

Óformlegur hópur norrænna fræðikvenna hefur staðið að þessum málfstofum og nokkrar þeirra hafa verið með frá upphafi. Má þar nefna Nönnu Damsholt í Kaupmannahöfn, sem bar hitann og þungann af málfstofunni nú, ásamt Grethe Jacobsen. Tilgangurinn með þessum málfstofum hefur verið sá að skoða og skýrgreina líf og starf kvenna á Norðurlöndum á miðöldum og hvetja til nýsköpunar í rannsóknum á þessu efni. Þátttakendafjöldi hefur verið takmarkaður, enda er gert ráð fyrir virkni allra þátttakenda. Íslendingar hafa að jafnaði getað sent 2-3 þátttakendur. Hópurinn hefur haldið eftirtaldar málfstofur:

Kungälv 1979, Kvinnans ekonomiska ställning under nordisk medeltid.

Skálholt 1981, Förändringari kvinnors vilkor under medeltiden.

Bergen 1983, Kvinnearbeid i medeltiden.

Árósum 1985, Kvinders Rosengaard.

Visby 1987, Kvinders Örtagård.

Isengran 1990, Kilder til kvinnehistoriske studier i nordisk middelalder. Vurdering og metode.

Dragsholm Slot, Hørve 1993, Kvinder i kirken

Fyrirlestrarnir hafa allir verið gefnir út, oftast undir sömu heitum og málfstofurnar. Fyrirlestrarnir frá Bergen voru reyndar gefnir út undir heitinu *Kvinnearbeid i Norden fra vikingtiden til reformasjonen* og fyrirlestrarnir frá Árósum og Visby komu út í einni bók, *Kvinders Rosengaard*. Forsvarskonur málfstofanna hafa fengið styrki úr ýmsum norrænum sjóðum og hefur ævinlega tekist að greiða fyrir upphald þátttakenda en fargjöld greiða þeir sjálfir.

Þátttakendur nú voru alls 27, þar af 6 karlmenn, og hafa víst aldrei verið jafnmargir. Fulltrúar Íslands voru tveir, Auður Magnúsdóttir og Ásdís Egilsdóttir. Auður flutti fyrirlestur um frillulífi á Íslandi 1100-1300 og afstöðu kirkjunnar til þess. Meðal annarra áhugaverðra umræðuefna má nefna lestrar- og skriftarkunnáttu kvenna, viðhorf Agústínusar kirkjufóður til kvenna, kvenmyndina í prédíkunum miðalda og Maríumyndir fyrir og eftir siðskípti. Í Fréttabréfi Rannsóknastofu í kvennafræðum frá sept. 1993 fjallar Inga Huld Hákonardóttir um kven-sagnfræðingaping sem haldið var í Tampere í Finnlandi í maí 1993. Það er athyglisvert að flest af því sem Inga Huld segir frá umræðum á þeirri ráðstefnu gæti einnig átt við málfstofuna í Dragsholm slot. Aukin áhugi var greinilega á vandaðri og gagnrýnni umræðu um kenningar og endurskilgreiningu hugtaka, um kvenmyndina

og aðskilnað lífræðilegs kyns í umræðunni frá menningarmótuðu kyni. Mikilvægt þótti einnig að hvetja ungar fræðikonur og karla til þess að taka þátt í málstofunum, til þess að tryggja nauðsynlega endurnýjun í umræðu og rannsóknum.

Ætlunin er að halda næstu málstofu á Íslandi árið 1995, ef það tekst að fjármagna hana, að öðrum kosti verður

Svíþjóð fyrir valinu. Ýmis viðfangs-efni komu til álita en fyrir valinu varð **Kvinder som kulturelle bevarere og/eller fornyere**. Einn tengill frá hverju landi sér um upplýsingamiðlun í landi sínu og tekur þátt í skipulagningu málstofunnar. Tengill fyrir Ísland er **Auður Magnúsdóttir**, Historiska institutionen, Gautaborg.

Ásdís Egilsdóttir

Ráðstefna um norrænar kvennarannsóknir og rannsóknapolítík í Stokkhólmi 25.-27. nóvember 1993

Í tilefni 10 ára afmælis norræns samstarfs á sviði kvennarannsókna var haldin ráðstefna í Stokkhólmi í lok nóvember. Ráðstefnan var skipulögð af Solveigu Bergman, samnorrænum tengli um kvennarannsóknir, og kvennarannsóknastofunni í Stokkhólmi.

Fyrsta dag ráðstefnunnar var rætt um hvað sé efst á baugi í kvennarannsóknunum í hverju landi, leiðir til að efla stöðu kvenna í æðri menntun, um norræna samvinnu á sviði kvennarannsókna, m.a. um tímaritið NORU, og um alþjóðlegt samstarf. Annan daginn voru panelumræður um „hina tvíþætta áherslu í norrænum kvennarannsóknunum: sjálfstæði—samþættingu“ fyrir hádegi og eftir hádegi var rætt um framtíð norrænnar samvinnu á þessu sviði með þátttöku aðila frá norræna rannsóknaráðinu, NorFA og ráðherranefndinni sem fjallar um norræna samvinnu í æðri menntun. Síðasta daginn var fagleg umræða í

fjórum mismunandi hópum.

Undirrituð og Þórunn Sigurðardóttir voru fulltrúar stofunnar á ráðstefnunni og voru báðar með innlegg. Þórunn flutti erindi um stöðu kvennarannsókna á Íslandi og hvað sé efst á baugi hjá okkur nú. Mjög sláandi er hvað við erum langt á eftir varðandi allan aðbúnað innan háskólans, ekki síst með hvernig á að standa og fastar stöður. Ég tók þátt í ofanefndum panel. Einn þátttakandi var frá hverju Norðurlandanna en í raun vorum við tvær íslenskar þar sem Anna G. Jónasdóttir var fulltrúi Svía. Spurningarnar sem þátttakendur voru beðnar um að svara í upphafi voru m.a. hvort þessi tvíþætta áhersla hefði gengið vel innan háskólanna sem þeir störfuðu við, hvort kvænnafræðin séu ákveðið sjónarhorn á allar fræðigreinar eða sjálfstæð grein, hvort hugtakið kvennarannsóknir sé enn það gagnlegasta fyrir rannsóknasviðið og hvemig hugtökin kynferðisrannsóknir

(gender studies) og karlarannsóknir snerta sviðið. Einnig var fjallað um hvemig best væri að koma við kennslu í kvænnafræðum í einstökum háskólum og hvers konar nettenging eða samvinna væri heppilegust á milli Norðurlandanna, Evrópulanda og alþjóðlega, bæði með tilliti til kennslu og rannsókna. Að lokum var rætt um efnahagsástandið og áhrif þess á kvennarannsóknir á Norðurlöndum.

Niðurstöður munu koma fram í ítarlegri skýrslu um ráðstefnuna síðar en hér vil ég nefna örfá atriði:

— Þó að flestar væru þeirrar skoðunar að kvænnafræðin séu ákveðið sjónarhorn á allar fræðigreinar þá benti Beatrice Halsaa frá Noregi á að kvennarannsóknir uppfylltu einnig flest skilyrði fyrir að kallast fræðigrein, m.a. það að samkennd þeirra sem stunduðu þau, jafnvel þvert á hefðbundnar fræðigreinar, væri oft meiri en samkennd þessara aðila við aðra í sömu grein. Þá væru kenningar, hugtakanotkun og afmörkun viðfangs-efnis ekkert ósamstæðari innan kvænnafræðanna en í fræðigreinum yfirleitt.

— Þá kom skýrt fram hve langt við eigum í land miðað við hin Norðurlöndin varðandi allan aðbúnað við kvennarannsóknir. Þar hefur verið áttak í gangi í 10 ár til að efla rannsóknir og kennslu á sviði kvænnafræða, sem hefur leitt til þess að kvennarannsóknastofur eru komnar við velflesta háskóla og fjölmargar prófessorsstöður og rannsóknastöður hafa komið inn á fjárlög, sem nú eru orðnar fastar.

Aðbúnaður stofanna er auðvitað misjafn, en víða er hann góður, eins og t.d. í Osló, en þar hefur stofan 16 vinnuherbergi, fyrirlestrasal, bókasafn, eldhús og fl., enda er þar prófessor og 3 aðrir fastir starfsmenn, auk fjölmargra styrkþega og gistiprófessora frá öðrum háskólum, sem hafa aðstöðu til rannsókna í lifandi fræðasamfélagi.

— Ég sagði m.a. frá því í panelumræðunum að við myndum fara fram á það við háskólaráð á næstunni að skipuð yrði nefnd til að gera tillögur um kennslu í kvænnafræðum við Háskóla Íslands.

— Að lokum má ég til með að geta lokaatriðis annars dags ráðstefnunnar. Á tilætlunum tíma mætti John Furstenbach formaður fyrir hópi norrænu ráðherranefndarinnar sem sér um norræna samvinnu á sviði æðri menntunar. Hann gekk í salinn í hermannaklæðum, eins konar feluklæðum eða grænum samfestingi. Virkaði það frekar stuðandi á þær 80 konur sem í salnum sátu, en maðurinn gaf þá skýringu að hann væri á æfingu í heimavarnarliðinu. Síðan flutti hann sína tölu og svaraði spurningum fundarkvenna þar til gall við símhringing öllum til mikillar undrunar þar sem enginn sími var í salnum. Umræður stöðvuðust meðan „hermaðurinn“ uppi í pontu tók farsíma upp úr vasanum á einni skálminni og fór að tala í símann. Þetta minnti helst á skáldsögu eftir Kafka. Sem betur fer brást salurinn þannig við að allir öskruðu af hlátri, frekar en að vísa manninum á dyr.

Guðný Guðbjörnsdóttir

Alþjóðlegar ráðstefnur

- 28.-29. janúar 1994 í Stokkhólmi. *Hur mår du, kvinna? En internationell konferens om det sexualiserade våldets inverkan på kvinnors hälsa.* Arrangörer: Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige (ROKS) och Folkhälsoinstitutet. Fyrirlesarar eru m.a.: Kathleen Barry, Bonny Burstow, Maud Eduards, Amy Elman, Sheila Jeffreys og Eva Lundgren. Tilkynna skal þátttöku til ROKS, Box 11099, S-10061 Stockholm, Sverige.
- 17.-20. mars 1994 í Austurríki. Ráðstefna listfræðinga á sviði kvennafræða: *Indoors — Outdoors: on the way — Women and their spaces in the perspective of history of art.* Institut für Kunstgeschichte der Technischen Universität Graz & Arbeitskreis Architektur der Sektion Frauenforschung im Ulmer Vereins. Upplýsingar veitir Irene Nierhaus, Institut für Kunstgeschichte der TU-Graz, Technikerstrasse 4, A-8010 Graz. Sími 43-316-873 6279.
- 9.-19. maí 1994 í London. *Women Working for Change: an international seminar on strategies for advancing the status and contribution of women.* Þemu eru m.a.: women and management; equal opportunity policies; gender and development.“ Upplýsingar gefur Solveig Bergman, Koordinator för nordisk kvinnoforskning, Åbo Akademi, FIN-20500 Åbo, Finland.
29. maí - 1. júní 1994 í Jerúsalem. Alþjóðleg ráðstefna: *The Family on the Threshold of the 21st Century: Trends and Implications.* Aðalefni eru: Immigration and the family; Gender issues in the family; Changes in the family life-cycle; Stress in the contemporary family; Legal, economic & historical trends affecting the family; life styles and patterns in the contemporary family. Frestur til að tilkynna þátttöku er 31. desember 1993. Upplýsingar: ISAS International Seminar, P.O.Box 574, Jerusalem 91004, Israel. Sími 972-2-868-124. Símbref 972-2-868-165. Nánari upplýsingar er einnig að fá á Rannsóknastofu í kvennafræðum.
- Maí eða júní 1994 í University of Alaska, Fairbanks, Alaska. *Northern Women, Northern Lives.* Upplýsingar: Judith Kleinfeld, Director, Northern Studies Program, College of Liberal Arts, 601A Gruening Building, University of Alaska, Fairbanks, Alaska 99775. Sími (907) 474-5266. Þemu ráðstefnunnar verða m.a.: Women in Leadership Roles; Health Issues Which Face Northern Women; The Personal Life and Family Issues of Northern Women; Environmental Concerns in the North; Work Life Issues affecting Northern Women; The Social Welfare Network for Women in Northern Countries. Umsóknareyðublöð fást einnig á Rannsóknastofu í kvennafræðum.
- 1.-3. júní 1994 í Moskvu í Rússlandi. *International Symposium “Women, Politics, Environmental Action.”* Ráðstefnan er skipulögð af the Russian Association of University Women”, National Peace Foundation í

- Bandaríkjunum o.fl. Upplýsingar: Natalia Mirovitskaya, Institute of World Economy and International Relations, Profsovnzaya St. 23, Moscow 117418, Russia, fax 3107027 og Sarah Harder, Women's Studies Administrator, University of Wisconsin, EAU Claire WI 54701, USA, fax 8362380.
- 15.-17. júní 1994 í Riga. *Mirror from the Past to the Future: Women in Latvia.* Alþjóðleg þverfagleg ráðstefna. Upplýsingar fást hjá Latvian Women Studies and Information Center, Turgeneva 19. R. 805, Riga, LV1524, Latvia. Sími 371-2-227 474. Fax 228 784.
- 15.-18. júní 1994 í Stokkhólmi. *The Fourth International Conference on Ethics in the Public Service.* Upplýsingar: FA Institute IoN, P.O. Box 5042, S-102 Stockholm, Sverige. Fax 46-(0)8-667 59 13.
- 17.-21. júní 1994 í Cambridge MA. *International Conference “Women, Information, and the Future: Collecting and Sharing Resources World-Wide”.* Uppástungur um efni þurfa að hafa borist fyrir 1. október næstkomandi. Upplýsingar: Women, Information, and the Future, Schlesinger Library, Radcliffe College, 10 Garden Street, Cambridge MA 02138, USA. Símbref 1-617-4968340.
- 2.-5. júlí 1994 í Manchester í Bretlandi. *Fifth IFIF Conference on Women, Work and Computerization “Breaking Old Boundaries: Building New Forms.* Uppl.: Sue Williams, School of Computing, Staffordshire University, The Octagon, Beaconside, UK-STAFFORD St18 OAD, UK.
- 5.-9. júlí 1994 í Graz í Austurríki. *2nd European Feminist Research Conference: Feminist Perspectives on Technology, Work and Ecology.* Upplýsingar: Inter-University Research Center for Technology, Work and Culture, Schlögelgasse 2, A-8010 Graz, Austria. Sími 43-316-813909. Símbref 43-316-810274.
- 18.-23. júlí 1994 í Bielefeld. *World Congress of Sociology.* Upplýsingar: Research Committee 32, International Sociological Association, Linda Christiansen-Ruffman, Department of Sociology, Saint Mary's University, Halifax, Nova Scotia, B3H 3C3 Canada. Símbref 902-420-5561.
- 27.-31. júlí 1994 í Melbourne Ástralíu. *6th International Feminist Book Fair.* Upplýsingar: Susan Hawthorne, Chair, Management Committee, 6th IFBF, P.O. Box 212, North Melbourne, VIC.3051, Australia. Sími 61-3-329 6088.
- 1.-6. ágúst 1994 í Åbo í Finnlandi. *Nordisk Forum 1994.* Þema ráðstefnunnar verður „Líf og vinna kvenna“. Upplýsingar: Birna Hreiðarsdóttir, skrifstofu Jafnréttisráðs, Laugavegi 13, 101 Reykjavík. Sími 2 74 20.
- 7.-12. ágúst 1994 í Reykjavík. *Tuttugasta ráðstefna IASS (International Association of Scandinavian Studies)* verður haldin í Reykjavík næsta

sumar. Þema ráðstefnunnar verður „Bókmenntir og kynferði“. Upplýsingar: Ráðstefnur og fundir hf., Hamraborg 1-3, 200 Kópavogi.

- 13.-17. ágúst 1994 í Ottawa. *International Conference on Social Change — Women's Studies — Feminist Research*. Ráðstefnan mun m.a. fjalla um hugsanlega stofnun alþjóðlegra samtaka fræðimanna á sviði kvennafræða. Upplýsingar: Joint Chair of Women's Studies, Carleton University/ Université d'Ottawa, Ontario, Canada K1N 6N5. Sími 613-788-6644; fax 613-564-7461.
- 21.-25. nóvember 1994 í Lissabon. *The Feminine Side of the Portuguese Overseas Expansion*. Fyrirlestrar og skoðunarferðir. Skráningareyðublað fæst á Rannsóknastofu í kvennafræðum. Upplýsingar: Comissão para a Igualdade e para os Direitos das Mulheres, Av. da República, 32-1º, 1093 Lisboa Codex - Portugal. Sími 351-1-797 6081/4, símbref 351-1-793 76 91.
27. ágúst - 3. september 1995 í Montréal í Kanada. Eitt af aðalefnum heimspings sagnfræðinga í Montréal 1995 verður þemað „Konur, karlar og söguleg þróun: sýnishorn af áhrifum kynferðissögu“ (hlutur kynferðis og sambands kynjanna í mikilvægustu umskiptum í sögu stjórnmála, samfélaga og trúarbragða). *Women, Men and Historical Change: Case Studies in the Impact of Gender History*. (The role of gender and male/female relations in major historical transformations—political, social, religious). Frekari upplýsingar um ráðstefnuna fást hjá Inga Sigurðssyni, prófessor í sagnfræði við Háskóla Íslands.
27. ágúst - 3. september 1995 í Montréal í Kanada. *Miniconference "Women, Colonialisms, Imperialisms and Nationalisms through the Ages"*. Upplýsingar: Ruth Roach Pierson, Ontario Institute for Studies in Education, 252 Bloor Street West, Toronto, Ontario M5S 1V6, Canada. Sími 1-416-9236641, símbref 9264725.
- 1.-5. september 1995 í Uddevalla, Bohuslän í Svíþjóð. *Mary Wollstonecraft á Norðurlöndum 1795-1995*. Upplýsingar: Catherine Sandbach-Dahlström, Dept. of English, Stockholm University, 106 91 Stockholm, Sverige.
- 4.-5. september 1995 í Beijing í Kína. *UN World Conference for Women..* Upplýsingar: UN World Conference and the NGO Forum on Women 1995, Kirchengasse 26, A-1070 Vienna, Austria. Símbref 43-1-526 1897.

DAGSKRÁ RANNSÓKNASTOFU Í KVENNAFRÆÐUM Á VORMISSERI 1994

Rabb um rannsóknir og kvennafræði

Priðjudaginn 15. febrúar kl. 12-13 í stofu 311 Árnagarði
talar Margrét Guðmundsdóttir sagnfræðingur um rannsóknir sínar undir fyrirsögninni: *Konur og bindindismál*.

Priðjudaginn 1. mars kl. 12-13 í stofu 311 Árnagarði
talar Guðrún Ólafsdóttir dósent í landafræði um rannsóknir sínar undir fyrirsögninni: *Ída Pfeiffer og starfssystur hennar: Skriflendraferðakvenna um íslenskt þjóðlíf*.

Priðjudaginn 15. mars kl. 12-13 í stofu 311 Árnagarði
fjallar Jóhanna Vigdís Hjaltadóttir fjölmiðlafræðingur um rannsóknir sínar á stöðu íslenskra fjölmiðlakvenna.

Priðjudaginn 29. mars kl. 12-13 í stofu 311 Árnagarði
kynnir dr. Guðrún B. Guðsteinsdóttir bókmenntafræðingur rannsóknir sínar á verkum vestur-íslensku rithöfundanna Lauru G. Salverson og Kristjönu Gunnars.

Priðjudaginn 12. apríl kl. 12-13 í stofu 311 Árnagarði
kynnir Sigurveig Sigurðardóttir félagsráðgjafi rannsóknir sínar á lífsvenjum og vellíðan í ellinni.

Opinberir fyrirlestrar

Fimmtudaginn 10. mars kl. 17:15 í stofu 101 í Lögbergi
mun dr. Unnur Dís Skaptadóttir mannfræðingur flytja fyrirlestur í boði stofunnar. Efni fyrirlestrarins verður auglýst síðar.

Fimmtudaginn 14. apríl kl. 17:15 í stofu 101 í Lögbergi
mun dr. Guðrún Kristinsdóttir félagsráðgjafi flytja fyrirlestur sem byggir á doktorsritgerð hennar *Barnavernd og sérfræðiþróun*.

Kynning á bókum

Sigríður Th. Erlendsdóttir, *Veröld sem ég vil. Saga Kvenréttindafélags Íslands 1907-1992* (Kvenréttindafélag Íslands: Reykjavík, 1993).

Kvenréttindafélag Íslands er stofnað á miklum umbrotatímum í sögu þjóðarinnar. Frelsisvindar blésu og sjálfstæðisbaráttan stóð sem hæst. Baráttan fyrir réttindum kvenna er samofin sjálfstæðisbaráttunni og framsýnir karlar og konur stuðluðu að því að Íslendingar voru meðal fyrstu þjóða sem samþykktu almennan kosningarétt kvenna.

Hér birtist saga Kvenréttindafélags Íslands 1907-1992. Bókin skiptist í tíu kafla. Gerð er grein fyrir aðdraganda að stofnun félagsins og fjallað um kvenfélögin sem störfuðu fyrir stofnun félagsins, uppruna Bríetar Bjarnhéðinsdóttur, stofnanda og fyrsta formanns félagsins, kvennaframboðin og baráttuna fyrir kosningarétti kvenna. Fjallað er ítarlega um starfsemi félagsins allt fram til ársins 1992, um þátt kvenna í mótun velferðarþjóðfélagsins, í verkalýðsbaráttu, málefnum mæðra og barna, skattamálum og áfram mætti telja. Þátttaka

félagsins í alþjóðlegu samstarfi vegur þungt allan tímann.

Í viðaukum við meginmál eru meðal annars listar með nöfnum kvenna sem gegnt hafa trúnaðarstörfum fyrir KRFÍ og kvenna á Alþingi, viðfangsefni landsfunda félagsins og ritstjóra og ritnefndir ársritsins 19. júní.

Í bókinni eru um 500 myndir, valdar af Björgu Einarsdóttur rithöfundu, og hafa margar þeirra ekki birst opinberlega áður. Hér er á ferðinni afar fróðlegt heimilda- og uppsláttarrit þar sem við sögu koma á annað þúsund einstaklingar. Þetta rit er ekki einungis saga eins félags heldur saga kvennabaráttu heillar aldar. Segja má að hér sé kominn sagan bak við söguna, sagan af konum sem stóðu í skugga karla, af frjálst hugsandi konum sem létu sig ekki aðeins dreyma um annars konar veröld heldur börðust fyrir henni, ruddu brautina töpuðu, sigruðu ...

Áskrifendur fréttabréfsins geta keypt bókina á forlagsverði hjá Kvenréttindafélagi Íslands á Hallveigarstöðum.

— 0 —

Betty Friedan, *The Fountain of Age* (New York: Simon & Schuster, 1993).

Ný bók eftir Betty Friedan hefur litið dagsins ljós og heitir því ágæta nafni *The Fountain of Age*. Fyrir þrjátíu árum (1963) kom út bók hennar *The Feminine Mystique* (Goðsögnin um konuna) sem er talin marka upphaf

nýju kvenréttindahreyfingarinnar. Bókin breytti hugmyndum kvenna um sjálfar sig og hugmyndum þjóðfélagsins um konur. Með *The Fountain of Age* er talið að Betty Friedan muni breyta hugmyndum manna, karla jafnt sem kvenna, um það að eldast og hugmyndum þjóðfélagsins um ellina.

Höfundur fjallar um hvernig fólk rígheldur í tálsýn æskunnar, það horfist ekki í augu við veruleikann og sneiðir hjá því að sjá kostina við að eldast. Litið hefur verið á efri árin einungis sem hnignunarskeið. Í þessari áhrifa-miklu bók, sem talin er marka tímamót ekki síður en *The Feminine Mystique*, setur höfundur fram skoðanir sínar og annarra fræðimanna á „öðruvísi“ efri árum. Hún leiðir fram í dagsljósið hvernig venjulegt fólk, karlar og konur, á sextugs- sjötugs- og áttræðisaldri uppgötvar sérstæða, áður óþekkt möguleika. Með því að kanna óvænta reynslu þessa fólks kemst höfundur að þeirri niðurstöðu að menn geti þroskast og byggt upp allt lífið með þeim afleiðingum að verulega dregur úr hnignunarhugmyndunum og nýjar leiðir opnast.

The Fountain of Age setur fram nýjar ferskar hugmyndir um tækifæri sem geti beðið allra á efri árum og byggir á traustum en lítt þekktum heimildum. Bókin kollvarpar þjóðsögum sem hafa bælt fólk og bendir á marga góða kosti við það að eldast. Betty Friedan lýsir ellinni sem einstöku, gróskumiklu æviskeiði á eigin forsendum og hafnar því að líta á ellina sem hrörmunarskeið. Það getur verið ævintýri líkast að eldast. Höfundur dregur fram í dagsljósið fólk úr öllum stéttum þjóðfélagsins, kvikmyndaframleiðendur, snyrtifræðinga, sölumenn og háskólakennara, viðskiptajöfra, húsmæður, karla og konur á eftirlaunum, allt fólk sem komið er á efri ár og heldur áfram að þroskast og njóta lífsins. Bókin hefur hlotið mikla athygli og gagnrýnendur hafa keppt við að bera á hana lof.

SThE.

Jafnréttisnefnd Félags háskólakennara

Árið 1987 barst Háskóla Íslands bréf frá félagsmálaráðuneytinu þar sem því er beint til opinberra stofnana og fyrirtækja að vinna áætlun um aðgerðir til að koma á jafnrétti kvenna og karla með sérstakri áherslu á launajafnrétti. Í haust tók til starfa jafnréttisnefnd á vegum Félags háskólakennara.

Hlutverk nefndarinnar er m.a. að kanna stöðu jafnréttismála innan háskólans. Er viðhorfskönnun meðal félagsmanna í Félagi háskólakennara í undirbúningi hjá nefndinni. Formaður nefndarinnar er Valgerður Edda Benediktsdóttir, sérfræðingur á Raunvísindastofnun.

MENNTUNARFRÆÐI

Væntanleg er hingað til lands Sari Knopp Biklen prófessor í menntunarfræði í Syracuse University í New York fylki. Mun hún koma hingað í lok maí þessa árs og er verið að undirbúa semínar með henni. Eftir Sari Knopp Biklen hafa komið út

bækur, bókakaflar og tímaritsgreinar, einkum á sviði kennslu- og uppeldisfræði kennara út frá kvennasjónarhorni, og einnig hefur hún ritað talsvert um aðferðafræði í eigindlegum (kvalitatífum) rannsóknum.

**Rannsóknastofa í kvennafræðum verður lokuð í janúar og febrúar 1994 en verður síðan opin fyrir hádegi alla virka daga nema fimmtudaga
síminn er 69 45 95**

Þeir sem nauðsynlega þurfa að hafa samband við stofuna í janúar og febrúar eru vinsamlega beðnir um að hringja í Helgu Kress í síma 69 43 41 eða Kristínu Björnsdóttur í síma 69 49 78

**Rannsóknastofa í kvennafræðum
Sumarhöll
Háskóli Íslands
101 Reykjavík**